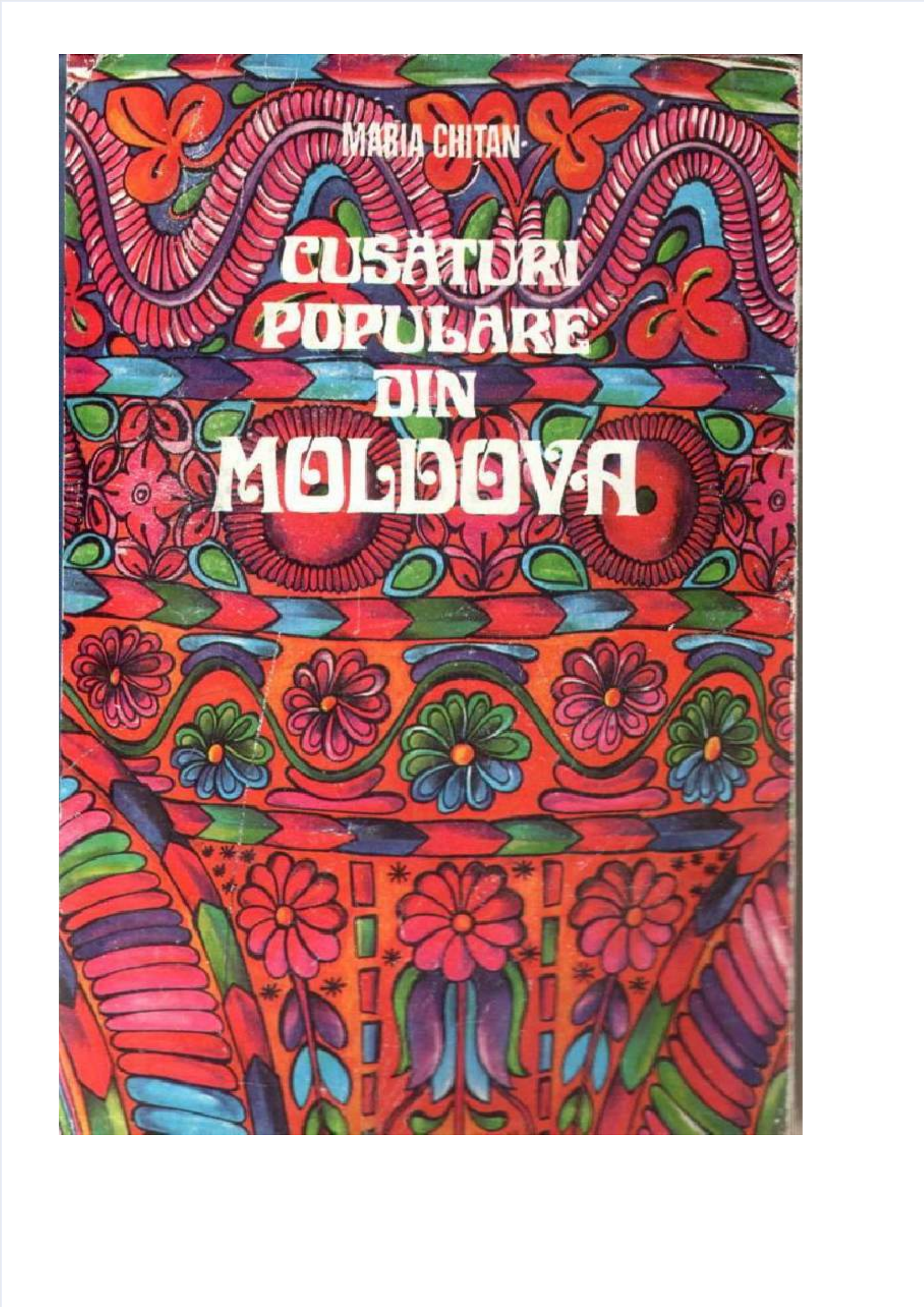

MARIA CHITAN

**CUSĂTURI
POPULARE
DIN
MOLDOVA**

INTRODUCERE

Un album de cusături românești din Moldova de Nord are o dublă semnificație: el salvează de la dispariție un mare număr de creații populare, fixându-le cromatic prin intermediul tiparului, dar, în același timp, și lansează contemporanilor invitația de a prelua moștenirea înaintașilor și de a o transforma creator.

În munca mea de peste o jumătate de veac am avut ocazia să cunosc, în cele mai mici amănunte, zona la care se referă albumul. Documentarea n-a constat într-o anchetă grăbită, ci într-un studiu minuțios și pasionat, desfășurat de-a lungul anilor.

Zestrea artistică pe care o ofer celor interesați a fost scoasă la lumină din sursele cele mai autentice.

Pentru întărirea ideii de autenticitate cit și pentru a înlătura orice bănuială privind intervențiile mele, dincolo de limitele îngăduite culegătorului de folclor, sau artă populară, intervenții care, în condiții estetice precise, pot deveni obligații, am consultat comorile artistice a numeroase gospodine, care mi-au pus la dispoziție atît cele moștenite din bătrîni cit și pe cele lucrate de mîna lor.

Astfel, va apare limpede că rolul meu a fost acela, modest, de a transpune de pe original, în modele, motivele specifice cusăturilor moldovenești din zona Botoșanilor.

Mulțumesc și pe această cale harnicelor și neprețuitelor gospodine care m-au ajutat cu atîta dăruire.

Se cuvine să mărturisesc, de asemenea, și amănuntul că toate modelele cuprinse în acest album au fost experimentate și de mine, atît în intenția verificării unor procedee cit și pentru îmbunătățiri coloristice.

Artă noastră populară, artizanatul în accepțiunea superioară a cuvîntului, se găsește într-o efervescență creatoare deosebit de valoroasă. Promovarea unui mare număr de genuri și specii — peste patrusprezece — în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României”, ca și numărul mare de premii obținute — peste o sută — demonstrează cit de mare este importanța ce se acordă acestui sector de creație populară. Dar, mai ales, toate acestea impun ideea majoră că arta epocii noastre socialiste crește din cea a trecutului. Legătura dintre ele asigură însăși perspective dezvoltării viitoare.

Dacă modelele prezentate vor stîrni interesul femeii contemporane, stimulînd-o să-și înobileze interioarele cu valori de artă, amîntînd străbunele vremi, scopul albumului de față va fi fost atins.

În acest caz nici truda autoarei n-a fost zadarnică.

Maria Chițan

Dersca, noiembrie 1981

I. MOTIVE ORNAMENTALE

Nordul Moldovei oferă un bogat material în privința artei populare, dovadă a măiestriei, sensibilității și gustului pentru frumos al țărănilor de aici.

Bogăția în textile de interior, cu o orna mentică interesantă, bazată pe motive de veche tradiție, cu un colorit adecvat, permite artizanilor de astăzi preluarea în mod creator a unora dintre aceste motive, pe țesăturile moderne. (Albumul de față prezintă motive întâlnite pe ștergere vechi, fețe de masă, fețe de pernă, obiecte de port etc. ce pot fi folosite în cusăturile moderne destinate, în special, obiectelor de interior sau obiectelor de port).

Motivele ornamentale pot fi împărțite în trei grupe :

1. abstracte ;
2. realiste ;
3. simbolice.

1. Motivele abstracte

Aceste motive aparțin stilului geometric și s-au constituit în urma unui lung proces de generalizare și abstractizare : punct, linie, linii suprapuse, linii paralele, pătrat, romb.

Ele sînt cele mai vechi și cele mai des întâlnite în orna mentica artei populare din zonă.

2. Motivele realiste

În categoria acestor motive intră flora reprezentată prin flori, frunze, vreji etc. Acestea apar atât pe țesăturile și cusăturile vechi cît și pe cele noi. Diferă maniera de tratare a lor. Astfel, stilizarea motivelor florare utilizată în Nordul Moldovei, în linii frante, este specifică țesăturilor mai vechi. Apar pe acestea pomul vieții, în diferite variante, dar cel mai des sub forma brăduțului.

Motivele florale redată cît mai aproape de realitate sînt prezentate pe țesăturile moderne. Tînduțirul prezentat singular sau în buchete este frecvent întâlnit.

Tot în categoria motivelor realiste intră și motivele zoomorfe. Pasărea este prezentată de mai multe ori străjuind arborele vieții, într-o manieră stilizată.

3. Motivele simbolice

Dintre motivele cu caracter simbolic, care cuprind reprezentări ce se referă la o lume imaginară, rombul apare în diferite variante fiind cunoscut, în zonă, sub numele de „floarea cea mare”, „floarea închelată” etc.

Arborele vieții este, așa cum se amintește deseori, prezent în orna mentica artei populare din zonă.

II. MATERIALE FOLOSITE PENTRU EXECUTAREA CUSĂTURILOR ROMÂNEȘTI

Alegerea materialului pe care se vor lucra diferitele modele depinde de scopul în care este lucrat obiectul respectiv. Materialele cele mai indicate pentru realizarea cusăturilor sînt cele de bumbac, în, cîneapă, cu firele dispuse regulat. La sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea s-au răspîdit țesăturile din fire artificiale, sintetice.

Pentru executarea cusăturilor populare se recomandă pînza de casă, motadorul, panamaul, etamina etc.

1. Pînza țesută în casă

Este vorba de pînza țesută în războiul de țesut, „stative” avînd urzeala și bătătura din bumbac, cu lățimea de 60-70 cm, cu firele dispuse simetric. Pe aceasta se lucrează cu ușurință motive populare geometrice și florale. Firele se pot

număra cu ușurință. Pînza de bumbac poate fi plină sau foarte subțire. În acest caz avem de a face cu pînza „topită”. Este vorba de o țesătură foarte fină, aproape transparentă pe care se pot executa cu multă măiestrie modelele dorite.

Cusăturile mai vechi din zonă erau executate pe pînza de cînepă „tort în tort”. Astăzi nu se mai folosește acest material dintr-o greșită înțelegere estetică, determinată de apariția materialelor industriale.

2. Matadorul

Pînza matador care se află în comerț, este o pînza avînd urzeala și bătătura din in, cu firele pline, grupate cîte două, dispuse regulat pe întreaga suprafață a țesăturii, lată de 0,80 m sau 1,20 m. Țesătura este rară avînd firele dispuse uniform.

Această țesătură permite executarea cu ușurință a oricăror modele de cusături românești (fiind folosită în acest scop atît meline sau cotoș perle).

3. Etamina

Etamina este o țesătură din bumbac, lată de 0,80—1,40 m, destul de rară, avînd firele groase, dispuse în rețea. Este o țesătură ideală pentru executarea diferitelor cusături, ținînd cont de ușurința cu care se pot număra firele.

La această țesătură se recomandă folosirea (pentru lucru) firelor groase de lînă, melanj etc.

Se pot lucra pe etamină pernîțe, cuverturi, draperii etc., în cruciulițe sau cu punctul oblic.

4. Pînza panama

Pînza panama se găsește în comerț cu o lățime de 0,80 m și este realizată din bumbac. Caracteristica de bază a acestei țesături este dispoziția regulată a firelor, care permite executarea diferitelor cusături.

Se recomandă, în special, pentru executarea servetelelor, a fețelor de masă, a milieurilor, fiind deosebit de rezistentă.

Cusăturile vechi erau executate în Moldova, ca pretutindeni la noi în țară, cu arnici, primul fir industrial pătruns la noi, în culorile negru și roșu. În prezent se folosește în mod obișnuit melineul, bumbacul, mătasea vegetală, lînă, melanj etc. care se găsesc în comerț sub formă de jurubițe și în tonalități diferite.

* Artă populară românească, București, Editura Academiei, 1969, p. 424.

III. TEHNICA PUNCTELOR FOLOSITE ÎN CUSĂTURILE POPULARE DIN NORDUL MOLDOVEI

Variatatea modelelor prezentate, în albumul de față, reclamă o mare diversitate a punctelor folosite în tehnica cusăturilor.

„Punctul de cusut constituie unitatea tehnică elementară. El se prezintă sub cele mai multe forme stereotipe. Prin repetarea lor, potrivit unor scheme, se obțin motivele ornamentale. Din asociația variată și armonioasă a acestora, rezultă compoziția ornamentală” *.

În funcție de scopul urmărit, pot fi întrebuintate :

1. puncte cu rol practic ;
2. puncte cu rol ornamental.

1. Punctele cu rol practic

Punctul înaintea acului (fig. 1). Punctul înaintea acului este forma cea mai simplă folosită în unirea a două bucăți de material. Acul este înfipt în pînză și scos în linie orizontală peste 2—3 fire. Se lasă apoi 2—3 fire și iar se înfige acul. Rezultatul este un șir de liniiare, întrerupte, de mărimi diferite.

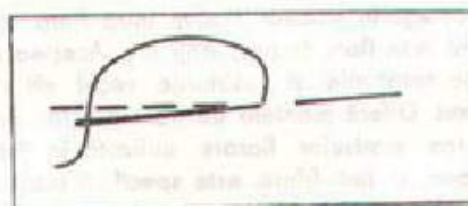

Fig. 1. Punctul „înaintea acului”.

Punctul „în urma acului” (fig. 2). Cu acest punct se unesc, de obicei, două țesături pe dos. El se execută de la dreapta spre stînga. Pentru primul punct se ia pe pînză o distanță de două ori mai mare, adică fire socotite pentru două puncte. Se înfige din nou acul pe față, la jumă-

tatea acestei distanțe și se scoate trecind pe dos peste trei distanțe etc. Se înfige din nou acul pe față, se numără, lăsând distanța unui singur punct, urmînd a-l scoate tot peste trei distanțe.

Fig. 2. Punctul „în urma acului”.

Punctul tighel (fig. 3). Tighelul este o înșiruire de puncte unite fără intervale între ele. Se lucrează la fel ca punctul „în urma acului” fără a se lăsa distanță între puncte, astfel : Se iau 3-4 fire de pînză pe ac, se trage firul, se înfige acul înapoi din locul de unde s-a pornit, se scoate înainte în linie orizontală, la o distanță egală cu primul punct. Se continuă înfigînd acul înapoi, unde se întîlnește cu firul punctului precedent.

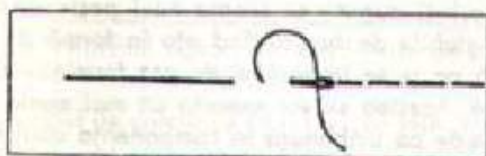

Fig. 3. Punctul tighel.

Punctul oblic pe muchie (fig. 4). În acest caz împunsăturile se fac oblice, atît pe față cît și pe dos, linia punctelor fiind oblică. Acul se introduce spre stînga în material, în linie oblică, luînd un număr stabilit de fire, pe lung și tot atîtea pe lat, apoi se scoate oblic după același număr de fire.

La punctul oblic pe față, vertical pe dos, acul intră în material în linie oblică și iese în linie verticală (fig. 4, a).

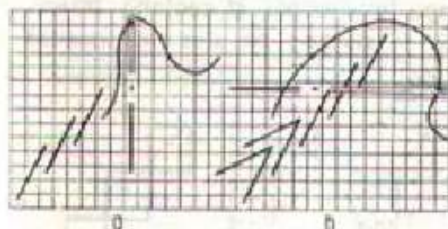

Fig. 4. Punctul „oblic pe muchie”.

Tivul cu găurele (fig. 5). Tivul se execută cu terminație a obiectelor pentru a împiedica destrămarea materialului.

Lățimea tivului diferă după obiect și material, iar modul de fixare poate fi : cu punct oblic, tighel, găurele etc.

Pentru tivul cu găurele se scot 1-3 fire (calculat din margine, la o distanță de două ori lățimea tivului plus 0,3-0,4 cm). Acesta se îndoaie, spre dosul lucrării și apoi se îndoaie încă o dată lățimea stabilită, lîngă firul scos ; se înșăilează tivul cu punctul înaintea acului, urmărind ca firele țesăturii să cadă drepte pe material și nu oblice.

Găurelele se lucrează de la stînga la dreapta, pe dosul materialului. Prima dată seiau pe ac 2-3 fire, după grosimea țesăturii (fig. 5) și se trage acul, avînd grijă să treacă peste firul de ață, pentru a se realiza nodul care strînge găurirea. A doua oară se introduce acul în marginea tivului apucînd 0,2-0,3 cm de țesătură, lăsînd firul de ață deasupra acului. Se repetă operația.

Dacă tivul se face pe două sau mai multe laturi, se aranjează mai întîi colțurile.

La tivurile mai înguste colțurile se lucrează în linie dreaptă cu găurele pînă în margine. Materialul ce intră înăuntru colțului se taie.

Tivurile mai late au colțul cusut pe diagonală iar găurelele se execută pînă la tiv. Materialul se taie pe diagonală.

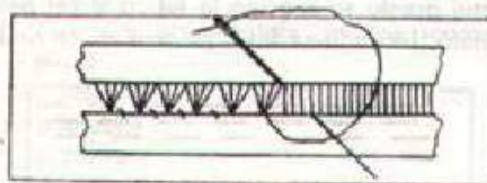

Fig. 5. Tivul cu găurele.

Punctul de feston (fig. 6). Este folosit pentru întărirea marginii pînzei - cu terminație la fețele de masă, șervetele etc. Se poate lucra în linie dreaptă sau după desen în diverse lățimi, relieful, cu puncte foarte apropiate sau distanțate. Se execută în linie orizontală, de la stînga la dreapta. Acul este înfipt peste 3-4 fire, de jos în sus în funcție de lățimea festonului și se scoate pe față, trecînd pe deasupra firului de ață, formîndu-se astfel un țat care se repetă.

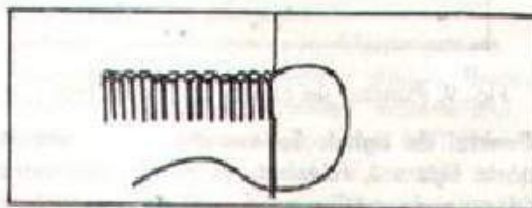

Fig. 6. Punctul de feston.

2. Puncte cu rol ornamental

Cheița (fig. 7). Având inițial rol practic, acela de a uni două bucăți de pânză, treptat, acest punct, a căpătat și atribute estetice. Se execută în zonă într-o multitudine de forme. Ne-am oprit doar la cheița cea mai des folosită. Se realizează în două feluri: fie că se unesc întâi bucățile de pânză printr-o cusătură de ordin practic (pe dos) și apoi se coase cheița, ca să acopere dunga cusăturii sub forma unui ornament, fie că se unesc numai cu cheițe.

Cel mai des întâlnită este cheița „în gheruță” care, este realizată prin punct de feston, firul trecându-se de la o margine la alta în mod alternativ.

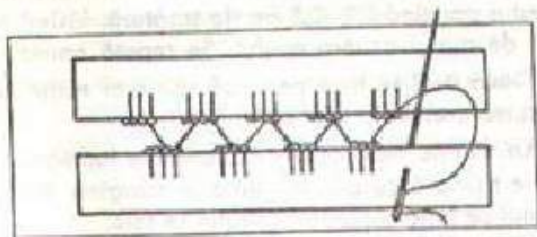

Fig. 7. Cheița.

a. Punctele cusute pe fire numărate pe pânză

Punctul înaintea acului – apropiat (fig. 8).

Punctul acesta se execută la fel ca și cel pentru cusătură, lucrându-se însă, pe mai multe rînduri.

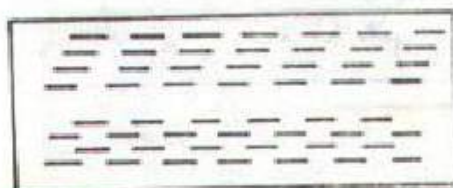

Fig. 8. Punctul „înaintea acului, apropiat”.

Punctul de contur cu două fețe (fig. 9). Acest punct se obține din punctul înaintea acului (dus) și completarea golurilor rămase atît pe față cît și pe dos.

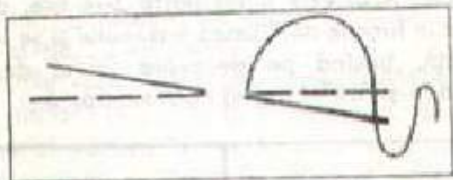

Fig. 9. Punctul de contur „cu două fețe”.

Punctul de țigheț. Se execută după indicația dată la figura 3, folosindu-se pentru executarea unui grup de motive precum și pentru conturarea lor.

Punctul de ocol (fig. 10). Punctul de ocol se execută în două mișcări: una de la stînga la dreapta, executîndu-se pe numere de fire egale, o linie orizontală pe dos și una verticală pe față pînă la capătul rîndului. Se execută a doua mișcare în sens invers pentru completarea distanțelor rămase libere, astfel că linia orizontală se formează pe față și cea verticală pe dos.

Acest punct servește pentru executarea de chenare sau completarea altor motive.

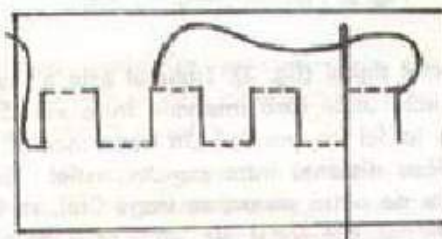

Fig. 10. Punctul „ocol”.

Punctul lăntîșor (fig. 11). Acest punct se lucrează de sus în jos în linie verticală; se scoate firul pe față, într-un punct și apoi se înfige acul în același punct; se scoate acul peste un număr stabilit de fire trecînd așa în formă de laț după ac și se trage firul de ață formîndu-se o buclă. Acestea se vor executa cit mai egale. Se folosește ca umplutură în componența unui model sau drept contur, acolînd un motiv.

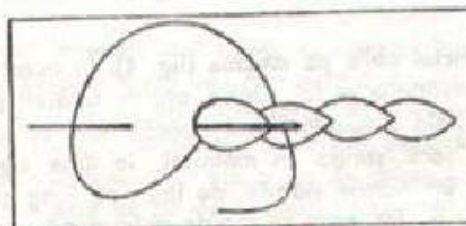

Fig. 11. Punctul „lăntîșor”.

Punctul bătrînesc (fig. 12). Punctul bătrînesc este un punct care are aspect de relief. Este format din două linii oblice suprapuse, una de la stînga la dreapta și cealaltă invers, de la dreapta la stînga; pe dos se formează două

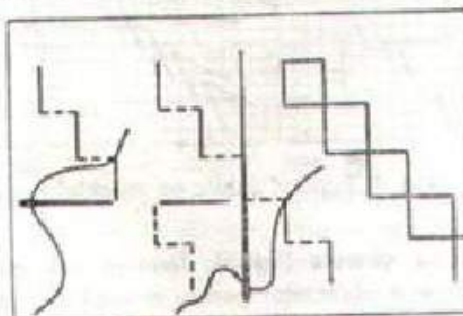

Fig. 12. Punctul bătrînesc.

linii verticale. Ornamentația cu acest punct apare deseori compartimentată în unități pătrate.

Punctul zigzag din două șiruri de puncte oblice (fig. 13). Acest punct este format din linii oblice pe ambele fețe, luând forma literelor V și M, cu două fețe; se lucrează de la stânga la dreapta. Firul este dus în față, în sus, oblic, peste un număr de fire stabilit inițial atât pe orizontală cât și pe verticală.

Pe dos se trece același număr de fire, tot oblic; firul scoțându-se din nou pe față. Pentru obținerea zigzagului se revine cu al doilea rînd pe linii oblice, dar de această dată invers, pentru a acoperi spațiile rămase libere după primul rînd.

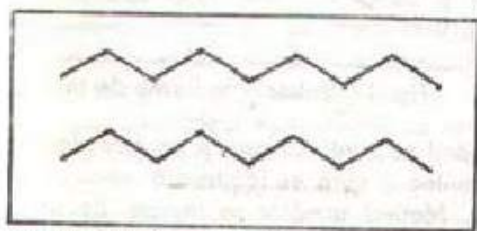
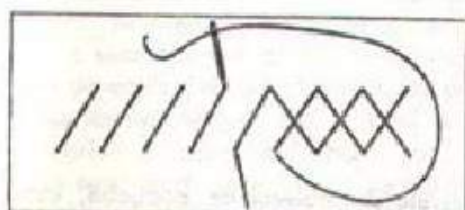
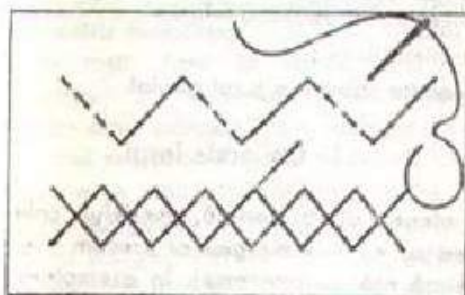

Fig. 13. Punctul zigzag din două șiruri de puncte oblice.

Punctul de cruciuliță cu o singură față (fig. 14). Acest punct este format din două linii oblice suprapuse una de la stînga spre dreapta, iar alta de la dreapta spre stînga, pe fața lucrului; pe dos se formează două linii verticale. Ornamentația cu acest punct se folosește numai pe față.

a

b

Fig. 14. Punctul de cruciuliță cu o singură față.

Punctul de cruciuliță cu două fețe. Acest punct se folosește în execuția lucrurilor fine, care trebuie să aibă același aspect atât pe față cât și pe dos (perdele, șervețele, costume populare etc.). Se lucrează în patru șiruri de puncte oblice, iar pe dos se formează aceleași linii care se suprapun cu cele de pe față. În această variantă dispar liniile verticale (v. fig. 14, b).

Punctul plin sau peste fire (fig. 15). Acest punct se lucrează peste fire numărate, formînd paralele pe verticală, orizontală sau oblice care pot avea lungimi diferite sau pot fi egale. Se lucrează de la stînga la dreapta, numărînd un grup de fire, stabilit inițial (în sus) și trăsînd firul vertical pe față, se scoate pe dos peste același număr de fire sau crescînd și descrescînd (după caz) revenînd apoi pe față; se scoate din nou pe dos, repetîndu-se această operațiune.

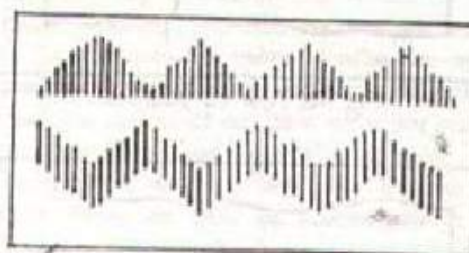

Fig. 15. Punctul plin sau „peste fire”.

b. Punctele ornamentale pe fire scoase din pînză

Din acest gen de puncte amintim două:

a. găurelele;

b. ajururile.

Găurelele. Pentru găurele este valabilă explicația dată la executarea tivului cu găurele.

Ajurul. Deși ajurul nu este folosit la modelele prezentate în albumul de față, întrucît este foarte utilizat astăzi, s-a considerat necesar să se dea explicația privitoare la executarea lui.

El se formează prin gruparea găurelelor în diferite feluri, avînd la bază fire scoase din pînză mai lată decît la găurele. Totodată, pentru executarea ajururilor este necesar un fir de ață mai gros decît cel al pînzei. Realizarea lui se face prin următoarele operații:

- scoaterea firelor;
- formarea de găurele;
- gruparea găurelelor în diferite puncte.

Pentru executarea ajururilor simple, firele vor fi scoase din toată lungimea materialului, iar pentru cele mai late se scot mai întîi cele care determină lățimea și restul se vor tăia pe porțiuni pentru evitarea scămășării sau a ruperii firelor. În cazul cînd ajurul se face pe două la-

turi care se întretaie la colțuri, se va obține în material, un gol. Marginile materialului din acest loc vor fi întărite cu diferite puncte, la alegere, iar odată cu executarea ajurului din nou se vor umple cu diferite puncte. Cel mai simplu ajur se formează înnodind în punct de feston (a unei grupe formată din două) patru puncte de găurele duble pe mijlocul acestora.

În execuția ajurului găurelele pot fi prinse în crucișat, în zigzag sau în formă de păianjen (fig. 16, 17).

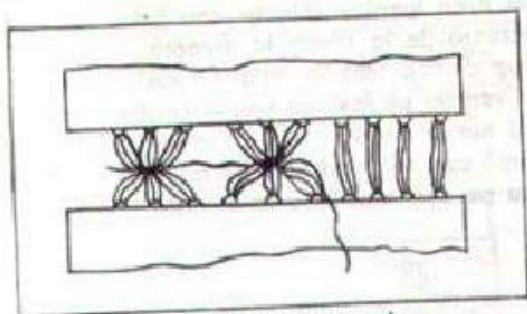

Fig. 16. Ajur cu găurele.

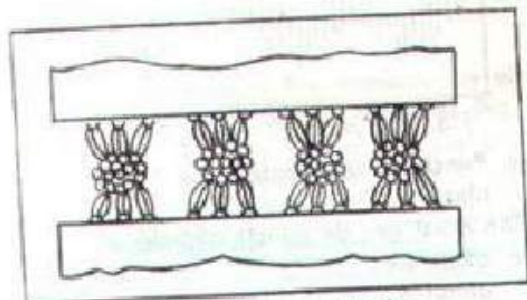

Fig. 17. Ajur cu găurele.

Tot din grupa punctelor executate pe fire scoase din pinză face parte și șabacul. Acesta poate fi de două feluri :

- șabacul cu un singur rînd de piciorușe ;
- șabacul în formă de teu.

Șabacul cu un singur rînd de piciorușe (fig. 18) se realizează scoțind firele necesare lățimii șabacului, apoi se ia o grupă de 3-4 fire și se

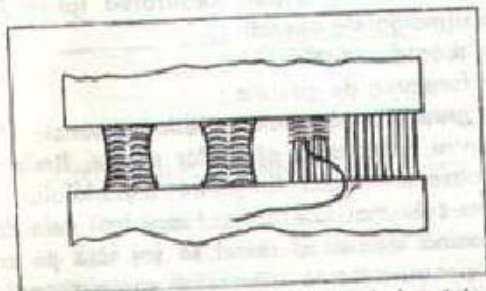

Fig. 18. Șabacul cu un singur rînd de piciorușe.

unește cu altă grupă tot de 3-4 fire, prin șase sau opt rînduri de puncte de țesut.

Șabacul în formă de teu (fig. 19) se realizează prin scoaterea firelor necesare pentru lățime. Se execută pe grupe de cîte patru fire. Se unesc patru grupe a cîte patru fire prin șase șiruri de țesut. Punctul de țesut se lucrează luînd un grup de fire și lăsînd altul, dar cînd se întoarce se ia cel lăsat și se lasă cel lucrat.

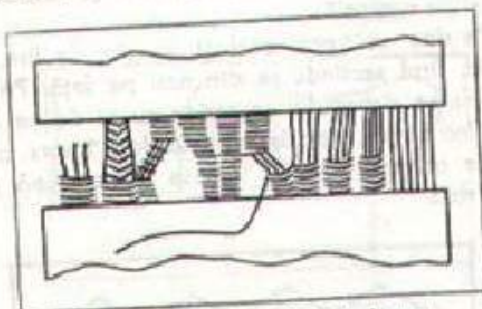

Fig. 19. Șabacul în formă de teu.

Lucrul se continuă numai pe cele două grupe din mijloc în care se realizează nouă puncte de țesut. Motivul următor se începe de unde s-a terminat primul, alternînd teurile în sus și în jos. Se poate lucra și pe mai multe șiruri suprapuse.

IV. COLIERELE

Colierele sînt obiecte de podeabă, executate din mărgelile viu colorate, a căror realizare cere răbdare și pricepere.

Colierele sînt de două feluri :

1. coliere largi ;
2. coliere strînse în jurul gîtului.

1. Colierele largi

Se alege, după dorință, modelul colierului, lățimea sa, culorile mărgelilor precum și ața (de preferință ață de macramé). În exemplarul prezentat în planșa 36 au fost folosite culorile galben auriu, alb, verde, roșu și albastru.

Se realizează marginea cu mărgelile verzi după care se adaugă trei mărgelile de culoare albă și se scoate acul prin a treia mărgea albă din rîndul de jos. Se iau apoi cinci mărgelile albastre și se scoate acul prin a treia mărgea din rîndul de jos, albastru.

Se iau apoi cinci mărgelile aurii — pentru mijlocul modelului — iar acul se va scoate prin a treia mărgea din cele cinci albastre de jos. Din nou se iau cinci mărgelile albastre și se scoate acul prin ultima mărgea de culoare albă din rîndul de dedesubt, după care se execută marginea cu mărgelile verzi.

Se iau apoi trei mărgelile albastre, iar acul se trece prin a treia mărgea din cele cinci de jos. Se iau apoi trei mărgelile albastre și două aurii și se trece acul prin a treia mărgea din cele cinci aurii de jos. Se mai iau două mărgelile aurii și trei albastre și se trece acul prin a treia din cele cinci albastre din rîndul de jos.

În continuare se iau două mărgelile albastre și trei albe și se trece acul prin ultima mărgea albă din rîndul de dedesubt. Se execută iarăși marginea după procedeul cunoscut.

Se iau din nou trei mărgelile albe și se scoate acul prin a treia mărgea din cele cinci de jos. Apoi trei mărgelile albe și două albastre și se scoate acul prin a treia din rîndul inferior.

Se iau cinci mărgelile albastre și se scoate acul prin a treia mărgea din rîndul de jos. Se continuă cu două mărgelile albastre și trei albe și se scoate acul prin ultima mărgea albă, după care se realizează marginea.

Luăm apoi trei mărgelile albe și se scoate acul prin a treia mărgea din rîndul celor cinci de jos. În continuare se iau trei mărgelile albe și două albastre și se scoate acul prin a treia din rîndul de jos. Se iau două mărgelile albastre și trei albe și se scoate acul prin a treia mărgea din cele cinci de jos. Se iau apoi cinci mărgelile albe și se scoate acul prin ultima mărgea, de jos, după care se realizează marginea.

Se iau trei mărgelile albe și se scoate acul prin a treia mărgea din rîndul de jos. Se iau, în continuare, de trei ori câte un grup de cinci mărgelile albe; acul scoțindu-se tot la a treia mărgea din rîndul de dedesubt, cu excepția ultimului grup cînd acul se scoate prin ultima mărgea, executîndu-se apoi marginea.

Apoi se iau din nou trei mărgelile albe, se scoate acul prin a treia mărgea din rîndul de jos, repetîndu-se operația cu cele trei grupe de cinci mărgelile albe, dar în sens invers. Se face apoi marginea colierului după care se trece la

efectuarea celui de al doilea model, după procedeul primului, utilizînd mărgelile de alte culori. Așa se procedează pînă la sfîrșit.

Pentru ca să stea cît mai bine colierul pe gît, este necesar ca la unul din capete, să se înșire pe o ață mai groasă după prima mărgea din vîrfurile crucii, două mărgelile de culoare aurie; apoi mărgeaua de la a doua cruce și iarăși două mărgelile de culoare aurie, urmînd mărgeaua de la a treia cruce și alte două aurii; tot așa pînă la sfîrșitul colierului. În acest fel colierul va deveni rotund.

Se pot înșira, uneori, alternativ două mărgelile aurii și apoi una, aceasta depinzînd de mărimea și lățimea colierului.

3. Tehnica cusutului gherdanelor

Inițial se fixează modelul și lățimea gherdanului. Se aleg mărgelile tot așa cum se alege ață colorată pentru executarea cusăturilor românești.

Se urzesc pe un carton rezistent, atîtea fire cîte mărgelile vor fi înșirate plus un fir care vine la marginea mărgelilor. Se ridică urzeala de pe carton (la 2-3 cm) cu ajutorul unei scindurele. Se pune ață în ac și se înșiră mărgelile după modelul ales și se introduc mărgelile de la stînga spre dreapta pe sub urzeală. Se ridică mărgelile cu degetele ca să intre fiecare între firele urzelii și se coase de la dreapta spre stînga, deasupra urzelii, în așa fel încît acul cu ața să intre în fiecare mărgea.

Se repetă tot așa de la stînga la dreapta și invers pînă la isprăvirea gherdanului.

V. APLICAȚIILE CUSĂTURILOR

Arta cusutului s-a practicat în mod foarte diferentiat în funcție de categoria de produse brodate și de utilizarea lor.

Astfel sînt :

Modul de execuție. Se înșiră pe un ac cu ață nouă mărgelile albe, apoi șase mărgelile de culoare galben-auriu; se întoarce acul și se introduce în mărgelă a patra, realizându-se marginea colierului sub formă de cruce, având inițial un singur picioruș. Pentru realizarea celui de al doilea picioruș se mai introduc pe ac încă două mărgelile de culoare galben-auriu.

Se introduce, apoi, pe ac, trei mărgelile albe, scoțindu-se acul prin a patra mărgelă din grupul primelor două înșirate inițial.

Apoi, se înșiră pe ac cinci mărgelile verzi, iar acul se scoate prin ultima mărgelă de culoare albă din grupul celor nouă.

Pentru a se realiza marginea opusă a colierului se iau șase mărgelile de culoare galben-auriu, se întoarce acul prin mărgelă a patra obținându-se crucea cu un picioruș. Pentru obținerea celui de al doilea picioruș se mai introduc două mărgelile de aceeași culoare, adică galben-auriu (procedeul este identic cu realizarea primului picioruș), după care se introduce pe ac trei mărgelile verzi, scoțindu-se acul prin a treia mărgelă verde din cele cinci înșirate anterior.

Se iau din nou cinci mărgelile albe, introducându-se acul în ultima mărgelă albă, din rîndul de jos.

Se iau din nou șase mărgelile de culoare galben-auriu, se întoarce acul prin mărgelă a patra, se introduce încă două mărgelile pentru al doilea picioruș (operație explicată anterior) luîndu-se trei mărgelile roșii, iar acul se introduce prin a treia mărgelă albă, din rîndul de jos.

Din nou se execută marginea colierului cu ajutorul a șase mărgelile galben-aurii, plus două mărgelile de același fel pentru al doilea picioruș, luîndu-se iar trei mărgelile albe și acul se scoate din nou prin a treia mărgelă albă.

Se iau apoi cinci mărgelile roșii, se scoate acul prin ultima mărgelă roșie din rîndul de jos. Se realizează iarăși marginea colierului prin procedeul a șase mărgelile galben-aurii plus încă două pentru piciorușul al doilea, luîndu-se trei mărgelile roșii. Acul se scoate prin a treia mărgelă roșie din rîndul de mai jos. Operația se repetă cu cinci mărgelile albe, iar acul se scoate prin ultima mărgelă albă din rîndul de jos.

Pentru a se realiza următorul rînd, de culoare albastră, mărgelile se introduc, imediat după realizarea marginii sub formă de cruce (prin procedeul explicat mai sus). Se iau trei mărgelile de culoare albastră, iar acul se scoate prin a treia mărgelă de culoare albă din rîndul de jos, după

care se introduc cinci mărgelile de culoare albă, scoțindu-se acul prin ultima mărgelă de culoare roșie din rîndul imediat inferior.

Operațiile se repetă pînă la terminarea colierului. La capetele lui se pot realiza franjuri din mărgelile după dimensiunile și preferințele fiecăruia. Capetele colierului se vor uni cu un rînd de mărgelile de culoare galben-aurii sau albe, după care se vor realiza franjurile.

2. Colierele strînse în jurul gîtului

Pentru realizarea colierelor strînse în jurul gîtului de alege inițial fondul și modelul, după care se fixează lățimea.

Modul de execuție. Se înșiră pe un ac cu ață 19 mărgelile de culoare albă și șase mărgelile de culoare verde. Din mărgelile verzi se realizează marginea colierului sub formă de cruce cu două piciorușe, identică cu cea din modelul nr. 1. Se iau apoi trei mărgelile albe, iar acul se scoate prin a patra mărgelă din grupul celor 19. Din nou se iau cinci mărgelile albe, iar acul se scoate prin a noua din rîndul celor albe. În continuare, se iau din nou pe ac cinci mărgelile albe, iar acul se scoate prin a 14-a mărgelă din cele 19, după care se mai iau cinci mărgelile albe și acul se scoate prin ultima mărgelă din grupul celor 19. În continuare, se realizează din nou marginea prin utilizarea a șase mărgelile de culoare verde, adăugîndu-se apoi încă două pentru cel de al doilea picioruș (v. modelul anterior).

Se înșiră apoi trei mărgelile albe și se scoate acul prin a treia mărgelă albă din rîndul celor cinci de jos, se iau iarăși cinci mărgelile albe, iar acul se scoate prin a treia mărgelă din rîndul de jos.

Modelul se începe la mijloc, luîndu-se cinci mărgelile albastre și se scoate acul prin a treia mărgelă din rîndul de jos. Din nou se iau cinci mărgelile albe și se scoate acul prin ultima mărgelă albă din rîndul inferior. Se realizează din nou marginea colierului prin procedeul cunoscut, după care se înșiră trei mărgelile de culoare albă și se scoate acul prin a treia mărgelă albă din rîndul celor cinci de jos; se iau apoi cinci mărgelile albastre și se scoate acul prin a treia mărgelă din rîndul de jos, de culoare albastră.

Se iau iarăși cinci mărgelile albastre și se scoate acul prin a treia mărgelă din rîndul de jos, de culoare albă. Se iau cinci mărgelile de culoare albă și se scoate acul prin ultima mărgelă albă din rîndul de jos.

1. Produse de îmbrăcăminte

Bluze (II). Pentru a da o notă de originalitate vestimentației se recomandă confecționarea de bluză gen „le” largă, dar strinsă la gît cu un șnur, care să aibă aplicate, într-o varietate remarcabilă, motivele populare românești.

Bluza gen „le” se confecționează din materiale subțiri. În dispoziția ornamentală la bluze se folosesc ca modele, cămășile femeiești întinse în zonă. De la asemenea cămăși am selectat ornamentica de pe mîneacă, care are împărțirea binecunoscută în alțiță, încreț, riuri pe mîneacă.

Pentru ca ornamentarea unei bluze să nu fie prea încărcată se recomandă aplicarea rîurilor pe piept (două rînduri) și a unui singur rînd pe mîneacă, de sus pînă jos.

Modelele care pot fi folosite pentru riuri sînt date în numeroase planșe.

Într-o altă situație, întreaga suprafață a bluzei poate fi ornamentată prin dispunerea simetrică a unor motive discrete, selectate din oricare planșă a albumului de față.

Pentru eleganță se recomandă evitarea unor decorări prea încărcate sau a coloritului în tonuri stridente.

Se recomandă dispunerea motivelor în linie dreaptă, cu un colorit sobru, bazat pe tonuri de roșu și negru, în special. Din multitudinea de modele din albumul de față o bună parte din ele pot fi folosite ca garnituri discrete, amplasate cu grijă la gît, la mîneacă sau pe marginea unui pardesiu, rochie, bundițe, cojoc, suman etc., lucrate din stofă sau un alt material.

2. Produse de podeabă

Poșete. Accesoriile întregesc vestimentația contribuind, în mare măsură, la impresia de eleganță și rafinament. O poșetă acoperită cu un material lucrat în stil popular folosită la o costumație adecvată, este binevenită.

Se lucrează pe etamină în culori asortate. Unele modele sînt indicate în cîteva planșe.

3. Produse de uz casnic

Într-un interior amenajat în stil popular își vor găsi întrebuințarea cuvenită fețele de masă, pernțele fanteri, perdelele, cuverturile lucrate în tehnicile amintite și folosirea în decorație a modelelor din albumul de față.

Fețele de masă. Fețele de masă care servesc la acoperirea mesei în anumite ocazii festive, se vor lucra numai pe material alb. Ornamentația lor va fi discretă, bazîndu-se pe motive de dimensiuni reduse, amplasate de jur împrejurul feței de masă, colorate uniform, mijlocul rămînînd, de preferință, liber. Tivul poate fi executat cu găurele.

Acestea li se adaugă seturi de 6-12 șervețele, care vor avea amplasate (într-un colț) un motiv singular, întîlnit și pe fața de masă. Se vor folosi pentru confecționarea lor materiale rezistente în culori care nu se decolorează la spălat.

Confecționarea unei fețe de masă va începe cu dimensiunea și croiala materialului după care se va urmări dispunerea motivelor pe suprafața ei. În scopul amplasării ornamenticii se va face inițial împărțirea feței de masă în sferturi. În acest caz ornamentele pot fi de dimensiuni mai mari, amplasate de obicei la cele patru colțuri, iar între ele, ca element de legătură vor fi șiruri de motive mici. Mijlocul poate fi împodobit cu un motiv central, singular sau mai multe motive mici dispuse simetric. Coloritul poate fi mai bogat, în tonuri mai vii, mai vesele, asortat, bineînțeles, cu țesătura de fond.

În cazul cînd ornamentica ce înconjoară fața de masă, formînd o bandă continuă este de dimensiuni mai mari, aceasta va avea în mijloc doar un singur motiv prezentat singular pentru a evita aglomerarea. În cazul unor motive mai mici acestea pot fi amplasate simetric pe întreaga suprafață a feței de masă.

Garnituri de seturi. Într-o garnitură intră de obicei un milieu în formă dreptunghiulară și un număr de șase șervețele dreptunghiulare mai mici. Atît milieul cît și șervețelele se termină pe margine cu un tiv cu găurele lat de 1,5-2 cm sau cu un tiv foarte îngust de 3-4 mm, lucrat cu leston din fir colorat.

În ornamentica milieurilor și șervețelor trebuie folosite, în general, motive geometrice mici, dispuse discret cu un chenar de jur împrejur, la mijloc sau într-un colț, la șervețele. Acestea se pot executa pe un material într-o culoare pastel.

Ștergarele. Ștergarele se împodobesc atît cu motive geometrice cît și florale, dispuse în benzi orizontale la ambele capete. Se pot lucra pe pînză de casă, matador, etamină etc.

Pernele. În împodobirea unui interior pernele fanței au un rol remarcabil. Acestea pot fi ornamentate într-o gamă deosebit de bogată, cu un colorit divers, dar bine nuanțat în tonuri care să evite culori prea pale sau stridente.

Pernele se lucrează, de obicei, pe etamină cu fir de lână, melană sau mătase artificială.

Garnituri pentru tova de servit. Aceste garnituri se lucrează pe etamină, într-un număr mai redus de culori, ținând cont de dimensiunile tăvii, prevăzută de regulă cu o ramă de lemn care va fixa materialul lucrat și sticle ce-l acoperă.

În albumul de față figurează mai multe planșe cu motivele florale de factură modernă, cu un colorit mai viu.

Aceste motive pot fi folosite atât la decorarea obiectelor de interior, cât și a celor de port în funcție de gust și preferințe.

VI. CONCLUZII

Cusăturile din zona pe care o prezintă albumul de față vorbesc despre calitățile specifice ale artei poporului nostru, gustul fin, pasiunea pentru geometric, stilizarea motivelor, cîmpuri ornamentale aerisite, împodobite cumpătat, cromatism nuanțat și discret, dar și violent uneori.

În același timp, ele arată și imaginea interioară a simțirii populare, caracterizată prin noblețe, simț al proporțiilor, imbinarea elegantă a culorilor.

Modelele prezentate în acest album, reflectă în modul cel mai fidel gustul artistic al creatorului popular și arată limpede cit de variată și sugestivă este creația imaginației sale.

